

Doğrulanmış kanı: Kötü güçler insanı altetmektedirler

Masal anlatıcımıza geri dönelim. Belki anlatıcı, kendi başına gelen bir olayı anlatarak devam edecektir. Havayı değiştirir, başka bir fonksiyona geçer. Orta Almanya'nın ıssız, dağlık bir alanı olan Rhön'de, kasıkçılar arasında geçirdiğim bazı geceleri anımsıyorum. Savaşın bir-iki yıl sonraydı. Herkes kendi başının çaresine bakıyordu. Bu ıssız vadilerde yaşayanlar için, yöneticilerin pek de ahdinmadıkları, ormanlardaki nadir ve değerli tahtayı çalmak bir eğlence haline gemişti. (Gerçekte daha önce yaptıklarını daha zor koşullarda yapmağa devam ediyorlardı.) Onların inanç ve tecrübelerini alaya almadığımı anladıkları zaman bana açıldılar. Çok ciddi bir biçimde, ıssız korularda, dört yollarda, perili evlerde karşılaştıkları şeytani güçlerden bahsettiler. Günlük hayatımızın dışındaki dünyada —ki bu dünyada şeytani güçler insandan daha kuvvetlidir— maruz kaldıkları karşılaşmaları anlattılar. 1970 kışında tatilimi Bavyera Ormanlarında geçirdim. Bir düğüne çağırılmışım. O bölgenin insanları, uzun yıllardan beri 40 mil uzaklıktaki otomobil fabrikasında veya karayolları yapımında çalışmağa gitmekte. Orada onlar, Güney Avrupa'dan gelmiş diğer işçilerden farksızdır. Hafta sonlarında evlerine dönerler. Küçük çiftliklerine karıları bakar. Tatilleri sırasında evlerini genişletmeğe ve böylece seyahat eden ailelere oda kiralamaya gayret ederler. Mantıklı insanlar olup hesaplarını bilirler. Fakat işte bu aynı insanlar, gecenin geç saatlerinde düğün eğlenceleri son bulurken, bana şeytan dünyasındaki tecrübelerinden bahsettiler. Hayalet araba ile dört hayalet atının aniden nasıl önlerinden geçtiğini anlattılar. Kendi atlarının, birdenbire ufak bir tepeyi bile aşamaz olduğunu; birisinin gizlice arabaya bindiğini anladıklarını, nefesini enselerinde hissettiklerini, arabadan atladığı zaman da atların ter ve köpük içinde kaldığını söylediler. Ya da ocağın üzerindeki kurutma direğine kargalar gibi tünemiş, yaşlı bir kadının ölümünü bekleyen cadıların inini nasıl bulduklarından bahsettiler. Bunları bir nefeste, yıkılmış bir tarzda anlattılar. Açıkça, doğa üstü varlıkların köşebaşında onları dinlediklerinden ve bahsedilmemesi gereken şeyleri konuştukları için mimlenmelerinden korkuyorlardı.

İşte göstermek istediğim de budur. Bazen masal anlatıcı, şeytanla karşılaşmayı anlatan bu tür raporları dinlemek ve insanın kötü güçlere yenik düştüğü inancını doğrulamak isteyen kişilerle çevrelenmiştir. Bu sorunların çocuk edebiyatında da gözükmediğini söylemek yanılmaktır. Gözükmemektedir. Öbür dünyadakilerle karşılaşmalardan bahseden kitap sayısı şaşırtıcı bir biçimde çoğalmaktadır. Aydınlanma devrinden sonra bu konunun unutulduğu doğrudur. Çocuk

edebiyatının sözlü gelenekten devraldığı cadı hikâyeleri, zebaniler, büyücüler, şeytan vb. mükemmel bir şekilde evcilleştirilmişti. Yazarlar hikâyelerini mizah ve alayla anlatıyorlardı. Hikâyelerini, okuyucuyla kişisel yaklaşım olmaksızın yazıyorlardı. Oscar Wilde «The Canterville Ghost»² adlı eserinde eski İngiliz hayalet hikâyelerini kusursuz bir biçimde yermektedir. Hele Mark Twain'in Walter Scott'u eleştirmesi fevkalâdedir. Fakat aynı Mark Twain, öte yanda, batıl inançlar üzerine geniş bir bilgiye sahipti. Ancak zaman değişmiştir. Modern yazarlar büyük bir ciddiyetle başlarından geçen bu tür karşılaşmaları yazmaktalar. «Satanic Mill»³ adlı kitabı ile Otfried Preussler'de tek değildir. Aslında kendisi, kitabını yazmak için birkaç defa girişimde bulunmuştur. Kitap yayınlanmadan on yıl önce ilk bölümünü bana okumustu. Ondan sonra yazmayı bıraktı. Tanıtıma çalıştığı dünyadaki varlıkların kendisine musallat olduğu duygusuna kapılmış ve birkaç kez o kadar kötü talihle karşılaşmıştı ki, yazmaya devam etmeye cesaret bulamadı. William Mayne⁴ veya Alan Garner⁵'in başarısını, modern Amerikan çocuk kitaplarındaki giderek artan gizli şeytana tapmaları nasıl açıklıyabiliriz? Örneğin: Zilpha Snyder, Dale Carson ve Florence Engel Randall'in kitapları gibi.⁶ Belki de kötü güçlere dair bir hikâyenin en zayıf bir adaptasyonu dahi, muhayyileyi harekete geçirmekte ve okuyucuyu bilinmeyen, karanlık tarafla karşı karşıya bırakmaktadır. Tolkien, cücelerin sevimli yeri olan Rivendale'i, gerçekten bilinmeyen, tehlikeli ve kötü olandan önceki son durak olarak tanımladı: Güzellikten uzak, son evcik. Büyük bir başarı ile felâkete hazırladığımız bu dünyanın geleceğini düşünürken duygularımız nelerdir? Dünya, çocuklarımız için oturulamıyacak duruma gelince, insanoglundunun yenemediği güçlerle karşılaşacaklardır

2 Oscar Wilde: The Canterville ghost. İlk kısmı: The Court and Society Review Vol. 1, no. 138 February 1887, s. 183-186. 2. 3 ve 4.kısımları: aynı derginin vol. 4, no. 139, 2 Mart 1887, s. 207-211. Dört kısım da Lord Arthur Savile'nin cürum ve diğer hikâyeleri arasında tekrar basıldı. (London: Osgood, Mc Ilvaine 1891, s. 89-152.)

3 Otfried Preussler: Krabat. Würzburg: Arena Verlag, 1971.

4 William Mayne: The grass rope. London: Oxford University Press, 1957. - W. Mayne: Over the hills and far away. London: Hamilton, 1968.

5 Alan Garner: Elider. London: Collins, 1965.

6 Zilpha Keatly Snyder: The Egypt game. New York: Atheneum 1967. - Z. K. Snyder: The headless Cupid. New York: Atheneum 1971. - 1972. Z. K. Snyder: The witches of Worm. New York: Atheneum, 1972. - Dale Carson: The mountain of truth. New York: Atheneum, 1972. - Florence Engel Randall: The almost year. New York: Atheneum, 1972.